

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Članki v tem listu so v celoti ali delno avtorskega prava. Če ni drugače naznačeno, so vse pravice pridržane. Za prenos ali uporabo brez dovoljenja avtorja ali izdajatelja se ne sme. — Za naročila in reklame se obrne na izdajatelja. — Za prenos ali uporabo brez dovoljenja avtorja ali izdajatelja se ne sme. — Za naročila in reklame se obrne na izdajatelja.

Dr. Korošec v domovini.

Minuli ponedeljek se je dr. Korošec zopet vrnil v domovino iz Švice, oziroma Pariza, kjer se je mudil dober mesec dni. Vršiti je moral važno in težko nalogo, da se je imenom NV pogajal s Pašicem in državni antante. Sedaj se je vrnil. Vesel in dobre volje. Prišel je preko Italije in Koroške. Na vseh postajah, kjer so ljudje znali za njegov prihod, so ga slovesno sprejemali in pozdravljali. V Ljubljani pa, kamor je došel v ponedeljek svačer, ga je pričakovala tisočglava množica, ki je iskreno pozdravljala voditelja naroda. Dr. Korošec je poročal o uspehih svojih pogajanj in je rekel: Naš položaj glede severne meje je kar najugodnejši in je popolna, izpolnitev naših narodnih zahtev zagotovljena. Glede zapadne meje stvar še ni rešena in treba, da nastopi cel naš narod z vsem primernim povdankom in z vsemi sredstvi za rešitev tega vprašanja v smislu visokih idej Wilsona. Na pozdrave je odgovoril, da bodi naše čustvo veselo. V torek zjutraj se je dr. Korošec odpeljal v Zagreb in iz Zagreba se odpelje v Belgrad.

Naša zavednost.

Stojimo pred dejstvom: srbski vojak je pustil svoj dom in brani nas Slovence, premnogi slovenski vojak čepi za pečjo doma in čaka, čaka, poslušaj, gleda vse te dogodke.

Prišel je poziv generala Maistra: vsi sposobni vojaki na noge, za vzdrževanje reda v Jugoslaviji. Slovenski vojaki so sicer slišali ta poziv, pa prav veliko jih je ostalo doma. Taji, dasi nam plemensko sorodni vojaki nadzorujejo naša mesta, kolodvore, javne naprave. Vprašamo se: Zakaj se več naših ne pridruži narodni vojski? Če poiščemo vzroke, nam je marsikaj bolj razumljivo. Poglejmo malo, kako je bilo prej, zraven pa premislimo, kaj hočemo zdaj, v dobi življenja.

Prej je smatral vsakdo vojaški stan kot nekaj neobhodno potrebnega, kot nekaj hudega, čemur se ni mogel nikdo umakniti. Vsi smo obsejali militarizem, učenjaki v svojih učenih spisih, navaden človek v svoji kletki. Mera je tlačila nas vse, pa zdaj vemo, da je bila ta mera poosebljena v strastno vladnoželjnem nemškem krvniku Viljemu. Če se mu vladarji niso mogli ustaviti, kako se mu bo ustavil posameznik? Po volji Nemčije je morala izbruhniti krvava vojna, a narodi, usz njeni in skozi stoletja pod nemškim vplivom vzgojeni, so bili gnani v smrt. Slovan proti Slovanu, a kot rablji so se zagnali krvniki Nemci in Mažari nad osovračenega Slovana, ki ni človek, ampak žival, in zato ga je treba uničiti. Edini češki narod je že pred vojsko popolnoma spregledal nemške načrte, in se zato v vojski ni dal zlorabljati, da bi ubijal svoje brate. Nemški listi so seveda zdaj trobili med svet o preklelih čeških veleizdajalcih! Naš neuki vojak je tudi marsikaj videl in slišal v vojski, pa do tega upogleda ni mogel priti, da Čeh ni bil veleizdajalec, če ni hotel ubijati svojih krvnih bratov, Rusov, Rasinov, Srbov itd. Zdaj pa moramo obsoditi vso nevednost v tem oziru: Dokler je bil nemški meč zmagovit, bi bil nam slabši, razcepljenim Jugoslovanom zaporedoma glave posekal, ako bi se bili uprli v začetku vojske. Zato smo govorili, se navduševali za domovino, o kateri nismo prav vedeli, kje je.

Naši vojaki so pretrpeli strahovite muke in na pore za domovino. Pa vedno bolj smo tekom vojske spoznavali, da služimo ne našem cesarju, ampak preljubozivemu Viljemu. Vse boljše so nas izjemali Nemci in Mažari, nam vsiljevali svojo edino zveličavno štatspraho, končno je prišel poraz naših vojsk, narodi so se lečili drug od drugega, pa tudi združili, kakor so čutili svojo različnost ali sorodnost. Nemškemu in mažarskemu militarizmu so odpovedali udje in telebnil je na tla, v prah, zapustivši za seboj grozoto upostloženja in krivic. Iz razvalin tega uničenega nestora so utekli naši vojaki domu, preklinjajoč sovraga, ki jih je že skoraj požrl, in prisegajoč, da nikdar ne oblečejo več te preklete mrtvaške mundure.

Res je, prisiljen je bil naš človek v vojsko, nič ni pomagalo, iti je moral v krvav boj — tako je veleval nemški in žalibog avstrijski poglavar Viljem. Vojskovali smo se za pogin, tako je bilo prej. Kaj pa zdaj? Zdaj je pa pogled malo drugačen. Vojake, ki se zavešajo svoje narodnosti, ne kliče toliko glas generala Maistra, temveč notranji glas srca, ki mu pravi: glej, pošast krvoločna, militarizem nemški je v prahu, na tleh, toda zakleta kraljčina, moja slovenska domovina, še potrebuje braniteljev! Stiri, šest, sedem let sem se mučil za svojega krvosa, zdaj pa, ko bi bilo treba urediti svoj dragi slovenski dom, bi pa jaz donal fizo ali koruzo laščil, srbski, češki, francoski vojak pa bi branil koristi Slovencev! Neštetokrat sem v vojski slišal razne tolače, obljube, pa vse se je izkazalo kot prokleta laž! Tolažili so nas s skorajšnjim mirom, s slavno zmago, pa lagali so. Zdaj pa ni več tistih, ki so me zlorabljali, pač pa je moja domovina Slovenija rešena okoli. Dokler me potrebuje, ji nočem odrekati svoje pomoči.

Ni treba omenjati, da so premnogi Slovenci jako mlačni glede nove vojne dolžnosti. Vsega tega je kriva prejšnja nemška nasilnost, ki nam je vzgojila toliko mlačnežev in odpadnikov. Zdaj tega ne bo več, zato se naj skušajo slovenski vojaki brez izjeme otrestit lažnjive prejšnje vzgoje ter se umisliti v sedanji položaj. Če vsak prav prevdari vse okoliščine, si bo rekel: moja prava domovina me kliče, zato grem, da branim njene koristi, ki so tudi moje.

Zedinjena Jugoslavija.

V nedeljo, 1. decembra, ob osmih zvečer je bilo sprejeto odposlanstvo Narodnega veča (sveta) SHS, ki se je mudilo v Belgradu, da prevede ujedinjenje s kraljevino Srbijo in Črnogoro, od srbskega prestolonaslednika in regenta Aleksandra. Podpredsednik Narodnega veča dr. Pavelić je prebral spomenice, ki jo je sestavilo Narodno veče in s katero se proglašajo popolno ujedinjenje Slovencev, Hrvatov in Srbov s kraljevinama Srbijo in Črnogoro v edinstveno kraljevino SHS, v kateri vrši vladarsko oblast kralj Peter, oziroma v njegovem imenu regent Aleksander. V spomenici se izraža želja, naj se sestavi začasna vlada v sporazumu med Narodnim večem in predstavniki naroda kraljevine Srbije. Ta vlada naj pripravi ustavotvorno skupščino, ki bo voljena po načelih splošne, enake in tajne volilne pravice in ki bi se naj sestala najpozneje šest mesecev po sklenitvi mira. Končno spomenica ostro ugovarja zoper zasedbo našega narodnega ozemlja po italijanskih četah in zoper nasilno postopanje Italijanov ter izraža nado, da se končne meje naše države uredijo tako, da bodo v skladu z narodopisnimi mejami in z načelom narodne samoodločbe.

Na to spomenico je regent Aleksander odgovoril z obširnimi govorom, v katerem je proglasil ujedinjenje Srbije z deželami neodvisne države SHS v edinstveno kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. Slovesno je zagotovil, da se bo on in nova vlada z vsemi onimi, ki predstavljajo Srbijo in srbski narod, dali voditi samo po globoki, neizkaljeni ljubezni bratskega srca napram vsem svetinjam, ki so drage dušam onih, kot katerih pooblaščenici so odposlanci Narodnega sveta prišli v Belgrad. Glede na meje jugoslovanske države je izjavil, da bo novi vladi pripadla prva in glavna naloga, da poskrbi, da se bodo meje naše države krile z narodopisnimi mejami našega naroda. Glede na Italijo in njeno postopanje je izrazil prepričanje, da se osvoboditev sveta ne bo oskrnila s tem, da bi se izročilo pod tujo oblast toliko naših poštenih in prosvetljenih bratov. Italijanski narod bo imel več koristi in si zagotovil večjo varnost, če si zasigura naše prijateljstvo in dobro sosedstvo, kakor pa ako uresniči določbe londonske pogodbe (sklenjene med Italijo, Anglijo in Francijo). Ta pogodba je bila podpisana brez Srbije, ni bila nikdar priznana od Srbije, podpisana v razmerah, ko se še ni računalo s propasjo Avstro-Ogrske. Regent Aleksander je svoj nagovor končal s pozdravom svojim milim bratom šrom naše svobodne in ujedinjene Jugoslavije in z vzklikom: Bodi nam vsikdar srečna in slavna kraljevina Slovencev, Hrvatov in Srbov!

Zborovanje jugoslovanskih škofov.

Dne 27. nov. t. l. se je vršil v Zagrebu se-stanek jugoslovanskih škofov, ki so sklenili, da pozdravljajo združenje Slovencev in Hrvatov v eno neodvisno državo, priznavajo N. V. kot vrhovno začasno oblast in priznajo bodo istolako ono stalno oblast, ki jo ustvari volja naroda po ustavodajni skupščini; prizadevati si hočejo, da bo katoličanom svet na pravičnosti in ljubezni zasnovan socialni red, svet krščanski zakon in neolotakljiva zasebna last; jugoslovanski škofje se nadejajo, da bo jugoslovanska država priznala pravice katoliške cerkve; jugoslovanski škofje so pripravili izpovedati od sv. Stolice dovoljenje, da se od cerkvenih velikih veleposestev odstopijo proti primerni odškodnini cerkvena zemljišča in razdele med revno kmetско prebivalstvo; jugoslovanski škofje žele in hočejo živeti v najboljšem razmerju z vsemi v Jugoslaviji prizanimi verami in posebne s pravoslavno duhovščino in pravoslavnim ljudstvom.

Poslali so izjavo udanosti sv. Očetu s prošnjo za blagoslov mladi Jugoslaviji. Pooblastili so zagrebškega nadškofa, naj čimprej v imenu vseh vložil na sv. Očeta prošnjo za devoljenje bogoslužja v slovanskem jeziku in sicer sv. maša v staroslovanskem, drugih obredov pa v živem narodnem jeziku.

Sprejemi pri regentu Aleksandru.

Koncem preteklega tedna je srbski princ regent Aleksander sprejel nekatere zastopnike trojinskega jugoslovanskega naroda. Zastopnik Hrvatov, podpredsednik Narodnega Veča v Zagrebu dr. Pavelić je izjavil, da naš cilj ni Velika Srbija, ne Velika Hrvatska, marveč jedinstvena jugoslovanska država, katera naj v popolnem obsegu zagotovi individualnost (posebnost) vsakega plemena (Slovencev, Hrvatov, Srbov). Dr. Pavelić je dobil utis, da je princ Aleksander navdušen Jugoslovan. Ob petih popoldne v soboto je regent Ale.